

*Катеринчук К. В.,
доцент, д.ю.н.,
професор кафедри приватного та публічного права
навчально-наукового інституту права
та сучасних технологій навчання
Київського національного університету
технологій та дизайну*

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ ПРОЄКТУ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Указом Президента України від 07.08.2019 р. №584/2019 було утворено Комісію з питань правової реформи. Основоположними завданнями Комісії є сприяння подальшому розвитку правової системи України на основі конституційних принципів верховенства права, пріоритетності прав і свобод людини і громадянина з урахуванням міжнародних зобов'язань України. Результатом роботи Комісії на сьогодні є Проект Кримінального кодексу України (далі – Проект) від 29 березня 2021 р [1]. Однак все ж таки запропоновані положення деяких статей мають дискусійний, а іноді неузгоджений та незрозумілий характер.

Серед науковців з теорії кримінального права вже не один рік продовжуються дискусії щодо «початку життя людини», «спричинення шкоди плоду людини» та багато інших питань, що є підґрунтям для жвавого обговорення. Від початку роботи Комісії (команди) пропонуються на розсуд громадськості Проекти КК України, які мають невідповідність положенням медичної науки та в деяких питаннях суперечать законам логіки. Уже не вперше [2] ми звертаємо увагу наукової спільноти на той факт, що до розробок деяких положень Проєту повинні залучатися відповідні спеціалісти зі спеціальними знаннями. Так, наприклад, до роботи над розділами Проєкту Злочини проти життя людини (4.1) та здоров'я людини (4.2) цілком доречним було б залучення судово-медичних експертів.

Особливої уваги заслуговує положення ст. 4.2.1. (Роз'яснення термінів), яке надає визначення (єдиному терміна), що має значення: 1) тяжке ушкодження плоду людини – ушкодження, заподіяне під час внутрішньоутробного розвитку, що спричинило тяжку шкоду здоров'ю, яка встановлюється після народження дитини.

Щодо «особливостей» визначення, то: по-перше, автори Проєкту намагаються вносити позитивні корективи в КК України, змінюючи термінологію «тілесні ушкодження» на «шкоду здоров'ю людини»; але в даному випадку використовують незрозумілий термін «тяжке ушкодження», якого немає ні в юриспруденції, ні в медицині; по-друге, «внутрішньоутробний розвиток» починається з моменту зачаття (запліднення) та закінчується вилученням чи вигнанням плоду людини з тіла жінки. Тобто розвиток починається з моменту злиття чоловічої статеві клітини з жіночою й утворення нової клітини – зиготи, з якої починається розвиватися організм [3, С. 165]. Однак Інструкція з визначення критеріїв перинатального періоду, живонародженості та мертвонародженості (далі – Інструкція) визначає, плід як внутрішньоутробний продукт зачаття, починаючи з повного 12-го тижня вагітності (з 84 доби від першого дня останнього нормального менструального циклу) до вигнання/вилучення з організму матері [4]. Отже, виникає неузгодженість термінології в Проєкті КК України «тяжке ушкодження плоду людини» з наданим визначенням даного терміна, крім того,

воно суперечить положеннями медичної науки щодо строку (терміна), з якого здійснюється кримінально-правова охорона.

Дискусійним також треба вважати визначення терміна «вагітна жінка» – жінка від моменту внутрішнього або екстракорпорального запліднення і до закінчення пологів, що надано у Проекті п. 5 ч. 2 ст. 1.3.1 (Значення основних термінів Кримінального кодексу України). По-перше, як зазначалося раніше, доречно використовувати термінологію «вигнання» чи «вилучення» плоду, а не закінчення пологів; по-друге, «екстракорпоральне запліднення» – запліднення поза організмом людини (жінки), що є «способом», за допомогою якого здійснюється внутрішнє запліднення. У такому випадку вагітність починається з моменту «підсадки» жінці заплідненої яйцеклітини - саме з цього моменту жінку теоретично можливо визнати вагітною. «Термін вагітності визначається від першого дня останнього нормального менструального циклу. Термін вагітності визначається у повних днях чи повних тижнях (наприклад, період між 280-ю і 286-ю добою від першого дня останнього нормального менструального циклу, відповідає 40 тижням вагітності) [4].

Підсумовуючи вище зазначене, варто б наголосити, що для позитивного реформування законодавства в будь-якій сфері потрібне залучення спеціалістів, які мають відповідні знання, - це буде надійним гарантом його належної якості та ефективності.

Список використаних джерел:

1. Проект Кримінального кодексу України (станом на 29 березня 2021 року). URL: <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2021/03/30/kontrolnyj-proekt-kk-29-03-2021-1.pdf> (дата звернення: 01.04.2021 р.).
2. Катеринчук К. В. Проблеми визначення поняття «шкода здоров'ю особи» у проекті Кримінального кодексу України. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія Юридичні науки. 2021. Том 32 (71). № 1. С. 95–99.
3. Завальнюк А.Х. Судова медицина: тлумачний термінологічний довідник. Тернопіль: ТДМУ, 2016. 516 с.
4. Інструкція з визначення критеріїв перинатального періоду, живонародженості та мертвонародженості: Наказ Міністерства охорони здоров'я України № 179 від 29.03.2006 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0427-06#Text>